

ROMANIA NOUA

Abonamente: 1 Lună Lei 8
6 Luni 45
1 An 80

ORGAN DE PROPAGANDA NAȚIONALĂ

Redacția și Adm. Centr. — Sîmb. 15 Sept. 1918
— Strada Gogol No. 30 — Chişinău
— TELEFON 51 —

Iese în fiecare zi de lucru.

Prim-Redactor: Dr. ION MATEIU

Director: Dr. ONISIFOR GRIBICI

Sub conducerea unui comitet alcătuit din Români din toate țările

REGINA MARIA

„Nu mi-am făcut decât datoria”.
Cuvinte simple, cuvinte mari.
Regina nu și-a făcut decât datoria.
Venită din nordul neguros și
sombriu, aducând ceva din sufletul
furtunos și titanic al Walkirilor,
ea s'a coborât în câmpurile largi și
luminoase ale Țării-Românești. A fost
ceva particular în această întâlnire
a firei noastre blânde și luminoase
cu această natură puternică și
originală, cu această individualitate
de Brâncuță stăpânitoare și totuși
atât de caldă și gingașă, atât de
femeie în cutele ascune ale inimii
sale. S-au izbit două contraste,
două lumi de adâncă deosebire,
dar încet, într-o apropiere treptată,
organică, ele s'au înțelese, s'au
iubit și s'au contopit.

Poate niciodată în istoria neamului
nu s'a văzut un proces
de unire și de pătrundere reci-
procă atât de desăvârșită a sufletelor
deosebite ca între țara noastră
și această femeie. Fieci încă prin-
cipesă, o Altea ce ne parea intere-
santă, distinctă, dar streină și ne-
înțeleasă, aproape rece, azi ea a
devenit Regina și nu o Regină
de curte, ci Regina noastră.

„Dar ea nu a făcut decât să de-
sarvască și să lea la lumină o
evoluție lungă, pregătită prin două-
zeci de ani de trai împreună.”

Azi, ea este a noastră, această
Regină, și această Dinastie.
Dela cel dintâi membru al ei, de
la luminatul ei Cap, înconjurat
de gloriola dăruitoare a tragediei
prin care a trecut cu noi împreună,
dela Regina devenită o Brâncuță
mândră, dar dobăită, deci
românească, până la tânărul prinț
de un umitor temperament
românesc, viu și istet, grațios
în limba cea mai curată a mișcărilor
noastre sufletești intime, simțim
că dinastia aceasta s'a romanizat
întregă, că ea este cu desăvâr-
șire a noastră. Ea nu mai este
românească. Ea nu mai poate fi
decât aceea ce suntem și noi, sân-
ge din sângele nostru, lege din
legea noastră și mai ales suflet
din sufletul nostru.

Și de aceea ea nu a făcut un
sacrificiu, ea nu și-a făcut decât
datoria. Acolo unde strălucit
aduce o jertfă, romanul își face o datorie.
Acesta e înțelesul mare, adânc al
cuvintelor atât de simple ale Su-
veranului.

Să înțelegi Maestral! Da, și-ai
făcut datoria. Înainte de război,
în ceasurile grele ale neutralității
chibzuitoare, ca și în zilele mari
ale acțiunii sfinte și glorioase, în
bucuria scurtă a primelor înțelese,
și în Calvarul lung și sângeros al
tragediei noastre, ai fost cu noi
și a noastră.

Toate gândurile și aspirațiile
noastre mari și curate, toate bu-
curiile și durerile covârșitoare le-ai
impărtășit cu noi.

Maestral, în zilele acestor de-
umilire și suferință națională, în
zilele durerii Tale personale, ne
apropiem cu sfioasă venerațiune
de picioarele Tronului.

Niciodată nu am simțit atât de
stăruitor îndemnul, îndurerat și
reunoscător, de a-ți da un semn
de dragoste și mangăiere.

Nu se poate coborî în cuvinte
toată iubirea noastră pentru Tine
și Augusta-Ți Familie.

Ești a Noastră și sântem ai Tăi.
Poporul și dinastia formează
mai mult decât oricând o unitate,
un bloc indivizibil.

Dușmanul — superior — poate să
ne învingă: niciodată el nu ne va

putea despărți. Loviturile lui, și
ale sorții, adversitățile momentu-
lui, ne pot îndura, ele nu fac
decât să ferece și mai mult unirea
noastră nebiruită. Ele nu pot de-
cât să aprindă și mai viu flacăra
nestinsă a dragostei adânci și pă-
timate pentru Duhăstia noastră.

Ți-ai făcut datoria Maestral.

Cu smerită stăruință Te rugăm să
mergi înainte pe calea datoriei
Tale și a speranței noastre.

Pișu negură și întuneric, prin
spiniu îndoieli și durerii te vom
urma oriunde, te vom înconju-
ra, te vom apăra în cale oricând, și
cu arma în mână dacă va fi ne-
voe. La capătul acestui drum se
vede lucind lumina izbăvirii noas-
tre și aureola înălțării Tale: slava
casei domnitoare și a Coroanei
românești.

„România Nouă”

ECOURI

Ziarele germane vorbesc stăruitor
de necesitatea unei colaborări par-
lamentare cu guvernul. Se susține posibi-
litatea unui minister de coalitie, care
să pornească pe un drum mai sănătos.

Ziarul „Germania” spune, că partici-
parea social-democratilor la munca
guvernului nu e o condiție, ci o dorință
dela care nu se poate renunța.

Presă din Iași, vorbind de vizita
la Chişinău a marilor proprietari
de peste Prut, scrie că dacă ei au fost
îmbrățișați de boerii de aici în chip
lucid, restul populației i-a primit
mai mult decât rece.

„Die Sonn-und Mitagszeitung” scrie:
„Întrebați cu care a fost respinsă nota
de America și Franța, n'avea de scop
numai să sugrume nădejdea de pace
care a început a încolți, ci să măture
o interpelare care ar fi silit pe Cle-
menceau să facă măturisuri neplăcute
Părerii ziarului „Times” că ar fi fost
mai bine să se țină un consiliu diplo-
matic la Versailles după analogia
consiliilor de război, e o aberațiune,
fiindcă nici un consiliu nu ar fi schim-
bat nimic în atitudinea Antantei.”

„Deseușii asupra păcii sunt imposi-
bile de vreme ce între Italia, Anglia
și Franța s'au încheiat, sub înfrînerea
războiului, noi convențiuni care sunt
ținute în taină.”

Wilson știe de aceste convențiuni
și s'a grăbit așa de tare cu răspunsul
din aceleși motive din care și-a scos
Clemenceau mojițiile.”

Ziarul Vossische Zeitung de la 9 Sep-
tembrie c. vorbește despre perspectivele
păcii și că unele păreri ale bărbăților de
stat din Imperiile Centrale. În rezuma-
tul ce-l face asupra situației politice
din Ungaria scrie:

„Contele Mihail Karoli, șef. I stân-
gei radicale în parlamentul ungar, a
adresat o scrisoare deschisă alegători-
lor săi, în care spune că ideea „Mit-
teleuropiei” a provocat alianța mondi-
ală în contra Puterilor Centrale și ea
constituie piedica cea mai mare pentru
pace.”

El întreabă pe Tisza ce înțelege prin
victoria Quadruplei?

Tisza nu dorește mai puțin de a ve-
dea continuarea războiului până ce vor
învinge pe toți dușmanii: America, An-
glia, Franța, Italia, Japonia împreună
cu ajutoarele lor pe apă și pe uscat.

O telegramă din Geneva arată că
în urma succeselor militare ale alia-
ților în Franța spiritul public este
foarte înălțat. Guvernul a înființat
de pe acum un secretariat de Stat
pentru afacerile Alsaciei-Lorenei.

Presă germană anunță că refuzul
imediat și categoric al guvernului ame-
rican dat propunerii de pace aus-
triace ar fi indispus unele cercuri ale
socialiștilor francezi. Albert Thomas,
fostul ministru al munițiilor ar fi fă-
cut următoarea declarațiune: „Admi-
răm metoda repede a amicului nostru
american în cadrul industriei, însă în
diplomație timpul întrebuintat nu este
egal cu cel risipit. Dacă Aliații s'ar
fi consfățuit câteva zile mai mult, a-
tunci aceasta ar fi fost probabil mult
mai folositor.”

Importanta cuvântare a d-lui Balfour în chestia păcii

După cuvântarea d-lui Clemenceau
suntem în situația de a cunoaște și
importanta cuvântare a ministrului de
externe al Angliei, d. Balfour. La un
prânz dat în cinstea ziaristilor eng-
lezi, d. Balfour a spus între altele
următoarele:

Trebuie să observ că vorbesc ahea
două ore după primirea textului pro-
punerii austriace fără a fi avut încă
contact cu colegii mei din guvern.
Ceea ce voi spune deci este părerea
mea personală și nu a guvernului în-
treg. Nota austriacă propune începe-
rea unor convorbiri fără răspundere
și obligațiune.

Există oare nădejdea cea mai ne-
înșelătoare ca aceste convorbiri să
producă vreun folos?

„Nu pot să văd această oră, sim-
patizând cu propunerea austriacă. În
curs de patru ani niciodată noi nu
am primit o propunere precisă a con-
dițiilor de pace germane.”

Am citit însă înainte de nota de
pace austriacă cuvântarea vice-can-
celarului Payer. El nu spune nicăieri
că Germania ar fi gata să plătească des-
pagubiri pentru daunele cauzate Bel-
giei. Ca toate acestea Germania a luat
300 milioane de lire sterline dela gu-
vernul sovietelor pentru pagubele cauzate
ei de Rusia. Aș vrea să știu dacă
daunele cauzate Germaniei de către
Rusia ar putea să fie asemănate
cu acele cauzate Belgiei de germani?

Putem oare să vorbim serios de aceea
ca Germania să ia Rusiei 300 de milio-
ne și să nu întoarcă Belgiei nici un
silinț? Dacă aceasta este părerea
guvernului german, atunci nici o ne-
gocieră nu se poate încheia. Dacă
de acum să vorbim serios de pace

în concepții tratative nu vor putea
decât să le mărească.

Noi stăm pe un punct de vedere,
germanii pe altul și deosebirile nu se
pot înlătura.

Chestiunea Alsaciei-Lorenei și a
Rusiei ne despărțesc deasemenea. Pre-
tențiunile Germaniei în Răsărit sunt
colosale. Vice-cancelarul a declarat
că soarta Poloniei, a popoarelor me-
diege cu Rusia cum și pacea dela
București vor rămânea neschimbate
și că Germania va staționa în ace-
ste state formele de guvernământ
cari îi vor conveni.

Nici un fel de dialectică nu va
putea să înlătească aceste dificul-
tăți, și atâta timp cât acei cari că-
mănesc soarta Germaniei, fie Marele
Cartier, fie împăratul, Cancelarul, vice-
cancelarul sau Reichstagul, nu vor a-
dopta punctul nostru de vedere în
chestiunile civilizației, a dreptății, a
dreptului și păcii, convorbirile vor fi
fără folos.

Popoarele din Statele Înțelegerii
doresc pacea în mod serios și pătri-
maz, dar ele nu și-au ieșit încă din
minți, cum presupun unii din acei
cari le critică în Statele Centrale.

La urmă d. Balfour spune că pro-
punerea de pace a Germaniei nu are
alt scop decât de a paraliza între a-
liții marile succese militare pe cari
le-au avut pe toate fronturile. Ori
cât s'ar mase germanii, pumnul lor
blindat iese totuși la iveală. Convor-
birile nu vor duce la nici un rezultat
atât timp cât germanii exprimă deo-
parte solidaritatea lor cu principiile
lui Wilson și procedă de altăto-
ce în fața principilor lui Wilson.

Bombardarea orașului Metz

Se știe că Francezii au început
acum câteva zile să bombardeze
lu surprinderii lumii orașul Metz
prin artileria lor cu tragere lungă.

O telegramă din Bale anunță a-
cum, că guvernatorul Alsaciei-Lore-
nei a călătorit Joi la Metz spre
a vizita orașul și împrejurimile,
cari au suferit pe urma acestei
bombardări precum și pe răniții
duși în spitalele orașului.

Proclamația lui Hindenburg

Gazetele nemțești publică o pro-
clamație a mareșalului Hindenburg
în care acesta spune următoarele:
Ne găsim într-o perioadă de luptă
grea cu dușmanul, care însă știe
că noi nu putem fi învinși numai
prin arme. De aceea el a pornit
o campanie și împotriva spiritului
german, convins că otrăvind
acest spirit armatele noastre vor
pierde încrederea. Astfel dușmanul
aruncă spre frontul nostru nu
numai foc și bombe ucigătoare,
ci și o mulțime de manifeste. Sol-
dații au cules în Mai 84.000, în
Iunie 120.000 în Iulie 300.000 de
exemplare din aceste manifeste.
Dușmanul speră, că ele vor fi
duse de soldați în spatele fron-
tului, acasă. Aici manifestul trece
din mână în mână, el e comentat
lângă un pahar de bere, se
discută în atelierile de cusut, în
uzine, pe stradă. Mii de oameni
respiră această otrăvă, simțind
tot mai puternic greutatea răz-
boiului care le slăbește voia și
nădejdea în biruință. Toți acești
oameni își arată înioala lor în
front pe când Wilson, Lloyd
George și Clemenceau își fracă
mâinile.

Cele mai absurde sunuri sunt
puse în circulație numai cu scop
de a frânge puterea noastră
de rezistență în interior. Ele um-
blă prin Suedia, Holanda, Dan-
emarca, Rusia, Siberia și în pro-
vinciile dela Rin. Otrava cuprin-
de pe soldatul în concediu și se
întinde spre front. Dușmanul este
inteligent. Hindenburg termină
strigând: soldate, apără-te pe tine
și patria ta!

Avem poștă în Basarabia?

Întrebarea aceasta e foarte actuală
și e la locul ei, cu toate lămuririle
publicate de on. Inspectorat telegra-
foștal în jurnale. Petrec de câta-
va vreme la țară și spre marea meamirare
am constatat că despre poștă, în păr-
țile aceste, se vorbește ca despre
ceva legendar; întreb pe localnici și
ei mi răspund lăsând privirea să
plutească în gol, ca a fost odată și
acum e vorba să fie iar, iar că deo-
cândată e numai vorba. La început
eram nervos și nerăbdător și răspun-
surile ce le primiam mi se păreau
mai mult o bătaie de joc, pe urmă
m'am liniștit și m'am încredințat
că oamenii mei erau de bună credință
și că numai de glume nu le ardea.

Și deoarece chestiunea aceasta e de
o importanță capitală pentru meaur
normal al vieții unei țări, voi fi și
eu mai serios. În adevăr efectele poș-
te nu se simt la țară de loc, s'ar
putea deci cu drept cuvânt spune
că ea nu există. Aceasta neexistență
pune însă în joc înainte de toate
prestigiul statului, căruia îi e încredin-
țată organizarea acestui serviciu.

Lumea mare care nu stă să judece
și să cumpănească toate împrejurările
și care era deprinsă cu un serviciu
regulat se întreabă cu mirare de cea
lipsită de un serviciu atât de im-
portant.

În al doilea rând vin chiar intere-
sele statului, ale siguranței publice,
ale administrației, care toate suferă
din lipsa unui serviciu bine organizat.

Dar pierderile de pe terenul eco-
nomic? Iată nu mai departe să luăm
chestiunea jurnalelor. Sunt abonat la
trei jurnale, dar nu citesc nici unul,
fiindcă nu-mi vin. Adică la drept vor-
bind vin, dar când vin îmi aduc no-
tăți despre care vorbesc și copiii.

Abstracție făcând de faptul că
te condamnă să trăiești ca în pustiu,
dar pierderile ce le suferă editorii de
jurnale, cărora cei mai mulți abonați
le refuză abonamentul pe motiv că
n'au primit gazeta sau renunță de
eu bună vreme la abonament.

E în adevăr nostim cum vin gaze-
tele, parcă cineva pus anume le a-
ranjează așa că e o întreagă comedie.

Să nu uităm ce greutate și rădă-
cină din pricina aceasta în calea răspân-
dirii culturii și a propagandei națio-
nale și să luăm de urgență toate mă-
surile ca această dăunătoare stare de
lucruri să înceteze îndată.

Tipografia Românească din Chişinău

Dr. V. Alexandri își pune înlocuitor. — Trimit din nou pe cineva la
Iași ca să mai aducă material tipografic. — Aduc un director
nou, pe dl. Dr. A. Popovici, Român din Serbia. — Întregim lo-
calul și introducem pe chestiunea mea fir electric direct dela Ușina. —
Avansează tipografia câteva mii de ruble, ca să aibă din ce există.

Aducând și noua tipografie, am in-
stalat-o imediat în cursul lui Decem-
vrie. D. Alexandri în vremea aceasta
întrând redactor la gazeta rusească a
Sfatului Țării, nici nu mai prea ve-
nea pe la tipografie, unde l-a pus ca
locuitor pe dl. C. Popescu.

Prin începerea naționalizării vieții
de Stat în Republica chemată la viață
în ziua de 6 Decembrie, numărul lucră-
rilor tipografice creștea zilnic, așa
că nici eu materialul cel nou adus de
la Iași, tipografia nu era în stare să
răspundă tuturor nevoilor. Atunci, la
26 Decembrie l-am trimis, pe cheltui-
ala mea, pe șeful de atelier d. D.
Vasilescu la Iași, cu scrisori către d.
Simionescu, colonel Nicolescu și ma-
iorul Petrescu dela Marele Cartier,
rugându-i să mai rechiziționeze vre-o
zece case de literă, și să mi-o dea
numai decât pentru Chişinău.

Trimisul meu i s'a dat concursul
cerut, Ministerul de Război, ne mai
găsind însă literă în Iași, l-a delegat
pe d. inginer Sergheie să meargă în
provincie cu d-l Vasilescu și să re-
chiziționeze acolo cele trebuitoare.

Patru săptămâni de zile au căutat
amândoi prin orașele Moldovei, până
ce au găsit la Galați câteva case de
literă pe care către sfârșitul lui Ia-
nuarie, d. Vasilescu le-a adus la Chi-
șinău.

Motivul pentru care nu m'am dus
și de această dată tot eu la Iași a fost
ce eu în ziua de 23 Dec. am plecat
la Chişinău, unde se afla familia mea
și de unde cu acel prilej am adus-o
îndată la Chişinău.

În înțelesul material al cuvân-
tului Tipografia românească de astă-
zi a fost adusă de trei ing. de Mu-
rafa, subsemnatul și de D. Vasilescu.

Cu aceasta tipografia era acum
destul de mare și ea putea satisface
toate nevoile zilei. Cum însă tipogra-
fia a luat astfel proporții tot mai
mari și cum eu începusem să scot ga-
zeta de trei ori pe săptămână nu mai
avem destul timp pentru conducerea
tipografiei. În urmă unei înțelegeri cu
d. Alexandri, am chemat ca director
al tipografiei pe d-l dr. Al. Popovici,
Român din Serbia și vechiu prieten al
meu, care avea să ție locul d-lui Alexan-
dri și al meu. D-l Popovici a arătat
dl. Duca telegramele prin care l che-
mam la conducerea tipografiei, și dl.
Duca a aprobat ca el să vină la Chi-
șinău, ceea ce s'a și întâmplat îndată
după anul nou.

Având acum un om anume pentru
tipografie am căutat s'o desvoltăm a-
cum și s'o consolidăm cât mai bine.
Astfel am încheiat după multe greu-
tăți și alergături și sala de lângă tipogra-
fie, unde astăzi este redacția „Sfatu-
lui Țării”, am amenajat-o potrivit
cu nevoile tipografiei și ale librăriei

„Origina și moartea lui Dosofteiu, Mitropolitul
Moldovei” a fost silit s'o amâne din
anumite împrejurări. În schimb d-
sa a făcut altă comunicare de un deo-
sebit interes, un rezultat al cercetă-
rilor arheologice personale în jurul
Bolgradului. Pentru care am și putea
intitula comunicarea aceasta: „Urme
de oraș și cetăți vechi împrejurul
Bolgradului”. E o cale nouă, un în-
ceput al cercetărilor arheologice ro-
mânești în pământul desrobuit al Ba-
sarabiei. Ca să putem urmări comu-
nicarea, trebuie să știm că la 4 kilo-
metri de Bolgrad, lângă stația Traian-
Val, este satul de coloniști bulgari
Tabac.

Ialpugul curge acum mai spre ră-
-

și apoi pentru a putea lucra cât ma-
mult am legat tipografia prin fir direct,
cu uzina electrică, așa ca să putem a-
vea curent și ziua și noaptea.

Instalarea firului direct s'a făcut
pe banii mei și chitanța de plată
e până astăzi pe numele meu. Nici
până în acest moment nu mi-a dat
nimeni banii aceștia îndărăt, așa ca
de fapt instalarea e a mea nu a
tipografiei, după cum a mea e și
o parte din literă.

Cătră sfârșitul lui Februarie totul
era acum gata și lucrurile mergeau bi-
ne din toate punctele de vedere.

Un singur neajuns era: Tipografia
nu izbutise să încaseze dela Zemstva
gubernială suma de vro 30.000 ruble
pentru tipărirea Abecedarului, din
cauza veciniei crize financiare la acel
așezământ, și nici pentru cartea de
religie care era sub tipar, Zemstva
nu plătea nimic. Dar cum tipografia
avea zilnic cheltuieli cu noile instala-
ții și cu lucrătorii, eu avansam
întruna din banii mei, așa că la sfâr-
șitul lui Martie tipografia mi dă-
torea peste șapte mii de ruble, pentru
cari urma, bineînțeles ca să-mi tipă-
rească „România Nouă”.

(Va urma)

O. Ghibu

Chestiunea Dobrogei

Un deputat bulgar intervievat
la Budapesta de ziarul „Az Ujag-
organul contelui Tisza, cu privire
la Dobrogea a spus:

„Chestiunea Dobrogei a ajuns
deocândată la un punct de re-
paus. E netăgăduit că eșecul nostru
a acestei chestiuni, a stărnit mare
agitație în popor. 90 la sută din
cazele căderii guvernului Rados-
lavoff stau în legătură cu această
rezolvire nefavorabilă.”

Nici un Bulgar nu se îndoiește,
că în cele din urmă Dobrogea va
fi a noastră. Când și cum însă,
este nesigur astăzi. Să știe bine,
că în interesul acestei chestiuni,
suntem gata să facem concesii
economice și teritoriale.

În Dobrogea, partea bulgărească
a populației desfășură o vie propa-
gandă pentru unirea cu țara
mamă.

Bulgaria deși dorește pacea, e
deplin convinsă de biruința finală
a Puterilor Centrale de cari nu
se va despărți.

DELA SOCIETATEA „B. P. HAJDĂU”

Se ședintă de-o deosebită însemnă-
tate a fost cea din 2 Sept. a. c., atât
prin comunicările făcute și hotărârile
luate, cât și prin marele număr al
membrilor cari au luat parte. Cu acest
prilej au fost aleși ca membri: D na
Maria I. Pelivan, și D-nii I. Pelivan,
Gh. Codrea, Dr. G. Coteanu, A. Ote-
lea, M. Hammer, Luca Brânză, V.
Covată, E. Iliuț, A. Oatu, I. Petro-
vici (prof. univ. din Iași), Pr. Florian,
ing. C. Crenguș și C. Niculescu. Co-
municari au fost două. Cea dintâi a
fost făcută de d-l St. Ciobanu, direc-
torul Invățământului.

Cea a doua despre „Origina și
moartea lui Dosofteiu, Mitropolitul
Moldovei” a fost silit s'o amâne din
anumite împrejurări. În schimb d-
sa a făcut altă comunicare de un deo-
sebit interes, un rezultat al cercetă-
rilor arheologice personale în jurul
Bolgradului. Pentru care am și putea
intitula comunicarea aceasta: „Urme
de oraș și cetăți vechi împrejurul
Bolgradului”. E o cale nouă, un în-
ceput al cercetărilor arheologice ro-
mânești în pământul desrobuit al Ba-
sarabiei. Ca să putem urmări comu-
nicarea, trebuie să știm că la 4 kilo-
metri de Bolgrad, lângă stația Traian-
Val, este satul de coloniști bulgari
Tabac.

Ialpugul curge acum mai spre ră-
-

sărit, dar înainte curgea mai prin
locul albiei, cum se dovedește și cu
runele unui mare pod de piatră, pe
când peste Ialpug este altul nou, cel
din 1832, de care se leagă o legendă
asemănătoare cu cea dela Curtea de
Argeș. Podul mai e o dovadă că pe
aici a fost o cale însemnată. La nord
de sat trece Valul lui Traian, tîind
aproape perpendicular albia Ialpugu-
lui și ridicându-se mare în spre ve-
chiea graniță ruso-română (1878), lat
aici de vro-o 10-12 metri și înalt
cât un stat de om. Grămezi de piatră
urme de ziduri, iar la un kilometru
spre răsărit gătejuri mari și neregu-
late pe o mică suprafață, resturi de
construcțiuni, toate dovedesc că aici
a fost o cetate, un oraș, un punct
întârît. Tabac, a fost cetate turcească,
dar fiind părăsită, coloniștii bulgari s'au
așezat acolo și au cerut voie să-i zică
Bolgrad (1819), dar acest nume l-au
dat ei puțin mai târziu, altui oraș,
la 4 km. mai jos de Tabac-Bolgra-
dul de astăzi. Localitatea e cunoscută
de mult. D. Cantemir în „Descripți-
e Moldaviei”, crezând că Ialpugul se
varsă în Mare, iar nu în lacul Ialpug,
il pune, „în preajma Marii Negre”
(vechii Apolium?), la gura râului,
ridicând din ruinele altui oraș, numit
Tintul, dărâmat de barbări, ridicat de
Ștefan cel Mare și iar dărâmat de

Prin corespondentul nostru din Iasi

Pe frontul francez Germanii dau atacuri violente intre Ailette si Aisne la ferma Moisy si la nord de Allemant, fara nici un rezultat, decat pierderi grele si prizonieri lasati in mana Francezilor.

Comunicatul german vorbeste de actiuni in Filandra si Champagne care le-au adus prizonieri si recastigarea de pozitie la est de Epchy.

Francezii si Englezii au reluat atacurile contra St. Quentinului, cu artilerie si tancuri, ocupand Pouttract, Gricourt, Francey si Selescy. Sparturile de front n-au putut fi largite din cauza contra-atacurilor germane.

In Palestina zice comunicatul turcesc, Englezii isi continua ofensiva contra noilor noastre pozitii.

Generalul Allenby declara ca operatiunile au adus o victorie completă. Pana in 9 Septembrie, au a numarat 25.000 (doua zeci si cinci mii) de prizonieri si 200 de tunari, pe langa un urias material si toate convoiurile cazute in mana Englezilor. A 7 si 8 armata turcesca au fost cu desavarsire nimicite.

In Macedonia inaintarea Aliatilor a atins 65 km. in adancime. Bulgarii se retrag in debandada, si urmarirea e asa de puternica incat pe unele locuri infanteria aliată a inaintat 40 km. intr-o zi.

Turcii de abia si se mai cunoastea local. In puse, ca si d-l N. Iorga, in vana cu Ismail, Chilia si Cetatea-Alba. Pe aici desigur au trecut toti, de la Darius I (513 a. Chr.) pana la 1916, cand Rusii au trecut in Dobrogea (pe langa Isceca). Si ruinele de mai sus, ale podului, sunt o dovada ca Tabac era pe marele drum al caravanelor (din Balcani spre Bender si Cetatea-Alba). Dar lipsa de alte arme, ne sileste sa credem, zice d-sa, ca se gasca in alt loc. Din cercetarile facute, rezulta, ca era mai la sud de satul de astazi, in preajma unei vai adanci, in spre Bolgrad, unde locul e acoperit cu gramezi marunte si coline mici depozitivă, aproape de farm, cum un kilometru si jumătate. Sunt si resturi de tenaculă. E vechiul Tabac. In coltul de sud-est, spre carierele de piatra, sunt mari si intinse resturi, intr-un loc ce domina, de unde putem crede ca aici a fost fortăreața, cetatea, mai ales ca la nord de ei sunt doua ganturi paralele (exteriore) de 40 si 100 metri. Din ce mai vechi cetate s-a aflat in acest Tabac, din care apoi satul de azi, din care s'a ridicat Bolgradul.

Cu mult mai interesant pentru Arheologie este celalat, pe malul drept al Ialpușului, in fata stăției Traian-Val - adica așa numitul Tintul al lui Cantemir. E menționat și de C. Stancu, in articolul "Basarabia și vechile ei cetăți" (vol. II din "Analele Soc. de Istorie si Antichități"), unde ne spune ca "dela Ismail spre Bolgrad" la gura Ialpușului, sunt ruinele unei cetăți dacoromane, numita de Romani Tintul (la Romani Tanta), construită în val, darămintă, reconstruită de Ștefan cel Mare, drămată de Turci, cari din material ridicară Tabac, din care apoi Bolgradul. Neaxat este și I. N. Halippa, arheolog cunoscut, care spune tot așa, ca "dela Ismail la Bolgrad", pe gâscă, acum vreo 40 de ani, se aflau urmele vizibile bine ale unei mari cetăți, pe care țărânii români o numesc Tinta, poate vechia Tanta romană, darămintă, reconstruită de Ștefan cel Mare, ș. c. Si într-o mica scriere a lui Iacob Eberhardt este o notiță vagă despre orașul ce se afla mai sus de Bolgrad. Tintul sau intălesca ca nume geografică, apăsata altei localități, la 20 kilometri, spre N.-E. de Bolgrad, in preajma satului Gavanos, pe o proprietate particulară, dar fara nici o alta urmă astăzi. Deci presupune d-sa, ca și Cantemir, ca e orașul din preajma Bolgradului, mai ales ca cel dela Gavanos e prea departe, ca să se fi făcut Tabac din el.

Dar in ce stare sunt rămășițele acestei vechi cetăți? Valul lui Traian trece pe valea Ialpușului, la apus de stăția Traian-Val, ridicându-se pe un pod, unde la mijloc a fost o întăritură mare, după cum se vede; de aci începe orașul, îndreptându-se spre nord un kilometru jumătate; la miza-zii coline sfeloidale, la miază-noapte ridicaturile felurite umplu povârșit, din valea Ialpușului până la creasta podului, trei sferturi de km. Ridicaturile încep chiar de lângă val. In mijlocul orașului, ele alcătuiesc o grămadă mare și forma unui gâtlej rotund. E partea centrală, poate chiar cetatea. Sunt și resturi de tenaculă; totuși, după atât numai, e greu de stabilit planul sau felurile construcției.

Leucitorii, ca și Turcii odinioară, iau pietre pentru trebuințele lor. Desigur însă, ca cetatea era legată de o parte cu valul, de alta cu marele drum comercial ce pleca dela vadul duntrean.

Dacă D. Cantemir (1718) spune că abia se mai poate cunoaște locul unde a fost, ne putem închipui ce mare a fost, odată ce și azi sunt încă urme. La 80 de pași spre val, este o moliță mare, dominată și poate să fie în legătură cu orașul. Să fie Tanata, pomenit de istoricul Procopie (veacul VI) între cele 5 cet. ale lui Iustinian, in aceste locuri, împotriva barbarilor? E greu de stabilit. Monede romane se găsesc multe (cum are și d-sa o colecție) in jurul Bolgradului (până pe la împăratul Domitian). Pare a fi fost un oraș roman. Si d-sa intră in chestie cum in acest fel: "Rezultat sigur ar da o cercetare mai amănunțită a localității, a valului, a întăriturilor

moșilor ș. a. Am găsi atunci epoca coloniei, popoarele ce-au trait pe acolo, cultura vremurilor, ș. a. S'a deslușea poate și marea problemă istorică a valului lui Traian, marele monument al vechii culturii.

In numărul viitor despre hotărârile de seama luate in această sedință, despre comunicarea d-lui T. T. Socolescu (Muzeul Național), ca și despre sedința din 9 Septembrie a. c.

M. Z.

Concertul Cahovschi

Marți seara a avut loc la teatrul Casino concertul de adio al d-lui Petro Cahovschi.

Artist cu reputație bună in Chisinau unde trăiește de vreo 30 ani, d-sa a ținut și d-a un concert de adio, la care au colaborat o întreagă serie de artiști prieteni.

Sala cea mare e plină. Bătrânul artist e primit cu aplauze. D-na Sulina (pianista) ține o scurta cvantare oferind d-lui Cahovschi un ceasornic ca amintire. Apoi se trece la executarea programului. Toți artiștii au cântat cu îndemănare artistică. D-na Huciov are o voce clară și puternică, care adeseori acoperea vioara. Solurile au fost bisate. Pe lângă școala dansă are o parte din funduse perspective. D-sa a cântat in Laguna a fost ceva mai bine ca de obicei. O plăcere a fost d. C. Bobescu, care in Saint-Saens, a dovedit, artă, tehnică, siguranță și o admirabilă delicatete. Ceilalți artiști au fost bine și ei.

La sfârșit i se ofero d. Cahovschi in lucrurile prietenilor un baston frumos.

A fost un concert mișcător care nu se va uita curând.

Știri din Cahul

Cahulul aspiră greu, dar aspiră atmoșferă românească, care prinde din zi in zi din ce in ce mai puternică să se infiltreze in plămâni săi, îndolung obicinuiți cu asfixianta hrană a regiunii trecut. Tipuri ilustre in fața cărora tot județul se prosterna umilit, se văd astăzi reduse de către democratismul autorităților venite de peste Prut la realitatea principului "Egalitatea tuturor înaintea legilor" principiu de a carei existență autoritățile fostului regim se vede că n'au tenacitate banală. Dar cum printre despotii detronați se găseau mulți cărturari, nălajdulose ca v'au nălajd dăruia și aminti fostilor idoli vechiului și totdeauna nou diction Latin "Sic transit gloria mundi" consolându-se astfel - e'au fost și e'au trait odată.

In săptămâna ce a trecut încă două autorități românești, au venit să confirme puțin credințioșilor de aci, definitivă alipire a Basarabiei. Administratia financiară a județului a luat in fine ființă, începând din ziua de 15 August.

Șeful ei d-l Dumitrescu, și-a făcut apariția in capitala noului județ Basarabean, urmat de un întreg aparat financiar ca: șefi și sub-șefi de secție, controlori și percepători urbani și rurali; ceaceo dă orașului un aspect mai românesc, mai cunoscut nouă celor sosiți întâi aici. - Fie bine veniți între noi, atât in interesul statului cât și al obștinușilor locuitori ai satelor, cari nu mai găsiau in timpul din urmă nici un sprjin și nici o lămurire in fostii reprezentanți ai școlii, decretăți de Slobodna tavarășilor "de tristă aducere aminte".

A doua autoritate sosită in Cahul e Consiliul agricol al carui reprezentant e dl. Cuztangioglu de tânăr ca mult dor de munca in misiunea ce i s'a incredințat. Secretarul d-sale, dl. Stratulă, originar din Falcuș, promite a-și secunda șeful cu tot avântul tineretii sale.

Ca o completare a știrilor de mai sus, adaug că numirile de notari pe la comunele rurale, au devenit o realitate și in județul nostru, mulțumită bunei voințe arătată solicitorilor de simpaticul director al Prefecturii dl. Ionescu un demn locuitor al Prefecturii dl. Rădulescu.

Domnul D. Crăciunescu, o cunoscută figură locală a fost numit pe ziua de 1 August in serviciul cenzurei județului. Deosebit de aceasta d-sa a fost numit ca interpret pentru limba rusă, pe lângă autoritățile administrative române, fapt pentru care a și pus legiutul jurământ in fața d-lui Prefect.

Lucrările Comisiei economice de sub conducerea energicului domn Locotenent Colonel Stanciovi, ce erau pe cale de a lua sfârșit, in urma ordinelor venite de la centru, s'au prelungit până la noi dispozițiuni. In prezent comisiunea se ocupă cu strângerea lănei și a derivatelor laptelui, in contul și la dispozițiunea Statului.

D. Ciuhureanu la Sulina

In zilele trecute d. ministru Ciuhureanu a făcut o călătorie la Sulina. D-sa a fost primit de autorități și de populație cu mare însuflețire, manifestând pentru Basarabia. Dl. ministru însă ne spune, că in delta Dunării e o mizerie grozavă d'n lipsa de alimente, cari până aci se aduceau din Dobrogea. Acum fiind calea închisă iar din Basarabia oprindu-se orice export, populația este greu amenințată. Chiar printre ovășile ce i s'au făcut d. Ciuhureanu a desprins glasuri, cari strig: u da-ți-ne mâlăin. Dl. ministru a primit mai multe jabe, făcându-l să intervină pentru populația așa de nenorocită din delta.

INFORMAȚIUNI

EDUCAȚIE

Din cauza sărbătorii de mâine Ziua Crucii, numărul următor al gazetei noastre va eși numai Sâmbătă la orele obișnuite.

Președintele Dionisie in redacția noastră. - Astăzi am avut bucuria să primim la redacția noastră pe Președintele Arhieru Dionisie al Ismailului, care s'a interesat de mai multe chestiuni de ordin cultural.

Academia agronomică la Chisinau. - La directoratul de agricultură s'a terminat proiectul, care ține să prefacă actuala școală de viticultură intr'un institut superior de oenologie, viticultură și horticultură. Ar fi un fel de academie agronomică, care până acum lipsea in România.

Vânzarea timbrilor fiscale. - Se aduce la cunoștința obștină că pendent pe în vânzarea timbrilor fiscale românești in țara noastră, de către d. vânzătorii de timbre de la comuna dește de acolo și s'a sub conducerea profesorului P. Nicorescu. Ziarul, are și o parte rusească și ține să combată curentul care vine din Ucraina. Ei dorim izbândă.

Școala de cântăreți bisericești din Cahul. - Ni se anunță că la 1 Octombrie încep cursurile de cântăreți bisericești puse sub conducerea p. ar. econom T. Popescu. Cerele se țin in Direcțiunea școlară. Elevii își vor aduce haine de pat și provizii cari vor fi găsite in internat. Cei silitori primesc ajutor lunar de 30 lei.

Indrumarea. - Subăcest titlu ne vine dela Piatra-Neam și gazeta semilunară politică, bine redactată. Despre Basarabia scrie d. L. Mrejeriu actualul revizor școlar din județul Orhei.

Insemnări. - "Tribuna" din 12 Septembrie tipărește un articol al dl. Dinu Dumbravă in care turnel Zaharia Bârsan din Basarabia, ca și alte manifestări culturale, sunt prezentate publicului într-o lumină cu desăvârșire lipsită de obiectivitate și de competență. Regretăm, că fostul secretar al d-lui Z. Bârsan, întrebându-se astfel de procedee cari fac cel mai rău serviciu cauzei noastre in Basarabia.

Visita lui von Hintze. - Orașul din Lyon anunță după "Berliner Tageblatt" că amiralul von Hintze a plecat la München spre a face o vizită regelui Bavariei, vizită obligatorie pentru toți noii secretari de stat. Gazeta adaugă, că in împrejurările actuale, această vizită nu este lipsită de un interes politic.

Camera italiannă. - Camera italiannă și-a încheiat desbaterea prin votarea unei moțiuni de recunoștință către guvern și armată.

Fraca germano-rusă. - O telegramă din Kovno anunță, că delegația germano-rusă intrunită la Wilna și-a terminat lucrările relativ la evacuarea teritoriilor ocupate. Germania va face evacuarea până la 15 Septembrie, însă Berezina rămâne și mai departe in mâna Germanilor.

Englezii despre pace. - Ziarele engleze declară, că nota astrologuară nu apropie de pacea cea adevărată. O pace ca cea dela Brest-Litovsk e cu neputință.

Chestiunea Stavilor de sud. - Ministrul comun de finanțe al Austro-Ungariei dr. Spitzmuller a fost primit in audiința de împărat. Această audiință se pune in legătură cu tratativele asupra chestiunii sud-Slavice.

Diestra italiannă. - Lugano, "Secolo" anunță ca corespondenții ziarelor italiene au plecat toți la front in vederea mării ofensive italiene care va începe in curând.

Ce se petrece in Rusia

Conspirația din Kozlov. - In orașul Kozlov gub. Tambov s'a descoperit o conspirație contra-revoluționară.

In fruntea complotului se afla inusuși Lavov președintele Sovietului local. Scopul lui era de a pune stăpânire pe gara Kozlov care e un important nod de cale ferată care leagă Moscova cu Saratov și cu ținutul peste Volga.

Executarea lui Trepov. - In gara Orșă in momentul trecerii in Ucraina soldații din Garda roșie au împușcat pe șeful jandarmilor Dymkovski, pe fostul prim-ministru Vladimir Trepov și pe fostul director al poliției Visarion.

La Moscova s'a publicat o nonă listă de persoane executate, între ele 11 gardiști, 10 ofițeri 7 țărani.

Noul partid al lui Milicoff. - O telegramă din Stockholm anunță că Milicoff, șeful cadefilor din Rusia ar fi înființat un partid monarhist și anti-german.

Incendiile din Petrograd. - Incendiile din Petrograd au pricinuit mari distrugerii. In suburbia Vaborgului au ars două fabrici, in institutul tehnologic a ars secțiunea chimică și mecanică, in oraș a ars Casa de credit mutual. Pivașele cu vinuri au fost prădate. Asupra jefuitorilor s'a tras cu mitralierele.

Din Basarabia

Zemstva județului Acherman. Aflăm din loc autorizat că Zemstva județului Acherman duce o adevărată campanie împotriva învâțătorilor care au luat parte la cursurile de limba română din Olănești. Fără nici un motiv ti transferă dintr'un loc in altul ba chiar in state nemoldovenești. Dacă se plânge cineva i se răspunde obraznic: "Nu ți-am spus să nu te duci la cursurile românești?"

Creдем că d. general Vaitoianu va lua măsurile necesare.

Un ziar nou in Basarabia. - La Cetatea Albă a început să apară un ziar de 9 Septembrie "Gazeta Cetatei Albă" editat de domnul. azezaru Ștefan și d. comunistii de acolo și s'a sub conducerea profesorului P. Nicorescu. Ziarul, are și o parte rusească și ține să combată curentul care vine din Ucraina. Ei dorim izbândă.

Școala de cântăreți bisericești din Cahul. - Ni se anunță că la 1 Octombrie încep cursurile de cântăreți bisericești puse sub conducerea p. ar. econom T. Popescu. Cerele se țin in Direcțiunea școlară. Elevii își vor aduce haine de pat și provizii cari vor fi găsite in internat. Cei silitori primesc ajutor lunar de 30 lei.

Indrumarea. - Subăcest titlu ne vine dela Piatra-Neam și gazeta semilunară politică, bine redactată. Despre Basarabia scrie d. L. Mrejeriu actualul revizor școlar din județul Orhei.

Insemnări. - "Tribuna" din 12 Septembrie tipărește un articol al dl. Dinu Dumbravă in care turnel Zaharia Bârsan din Basarabia, ca și alte manifestări culturale, sunt prezentate publicului într-o lumină cu desăvârșire lipsită de obiectivitate și de competență. Regretăm, că fostul secretar al d-lui Z. Bârsan, întrebându-se astfel de procedee cari fac cel mai rău serviciu cauzei noastre in Basarabia.

Visita lui von Hintze. - Orașul din Lyon anunță după "Berliner Tageblatt" că amiralul von Hintze a plecat la München spre a face o vizită regelui Bavariei, vizită obligatorie pentru toți noii secretari de stat. Gazeta adaugă, că in împrejurările actuale, această vizită nu este lipsită de un interes politic.

Camera italiannă. - Camera italiannă și-a încheiat desbaterea prin votarea unei moțiuni de recunoștință către guvern și armată.

Fraca germano-rusă. - O telegramă din Kovno anunță, că delegația germano-rusă intrunită la Wilna și-a terminat lucrările relativ la evacuarea teritoriilor ocupate. Germania va face evacuarea până la 15 Septembrie, însă Berezina rămâne și mai departe in mâna Germanilor.

Englezii despre pace. - Ziarele engleze declară, că nota astrologuară nu apropie de pacea cea adevărată. O pace ca cea dela Brest-Litovsk e cu neputință.

Chestiunea Stavilor de sud. - Ministrul comun de finanțe al Austro-Ungariei dr. Spitzmuller a fost primit in audiința de împărat. Această audiință se pune in legătură cu tratativele asupra chestiunii sud-Slavice.

Diestra italiannă. - Lugano, "Secolo" anunță ca corespondenții ziarelor italiene au plecat toți la front in vederea mării ofensive italiene care va începe in curând.

VITE ALTOITE

si producători direcți, prima calitate, autentificate garantată. Rugăm Podgoreni a vizita Pepinierele noastre. Catalog gratis la cerere.

Societatea Bernard & Comp., Tecucel

Celebrul Violinist N. BUICĂ director al orchestrei Teatrului Regiane din Paris denunțând angajamentul avut la Cafă de Paris dela 12 Septembrie c. concertează cu orchestra la dejun și seară in marele RESTAURANT al HOTELULUI LONDRA Strada Pușchin. - Chisinau.

TEATRU GRADINA EL DORADO ZILNIC CONCERT CABARET cu artiști din BUCUREȘTI ȘI ODESA Orchestra MARGO Concertul începe la ora 9. Cabaret la 11.

MARELE RESTAURANT Transilvania Chisinau, Strada Alexandru cel bun, No. 67. Avem onoare a aduce la cunoștința Onor. Public că formându-ne gospodăria proprie la țară și dispunând de alimente suficiente am redus prețurile la tot felul de mâncări cu 10%, iar la fripturi cu 15%. Bucătărie specială, românească și străină. Băuturi: Vinuri indigene și străine, șampanie, cognac, etc., etc. Același prețuri la dejun și seară cât și seara. In speranță că Onor. Public ne va da tot concursul ca și până in prezent, localul nostru servind și pe mai departe, loc de întâlnire pentru toți românii, semănă cu toată stima Antreprenori: Bobanec, Popovici și Comsa

Library Cluj Un preot apostol

Corul sf. sale Preotului I. Gheorghiu Sulină a cântat Sâmbătă 8 Septembrie la biserica din satul Strășeni, imnurile sfintei liturgii. Sătenii adunați in număr covârșitor de mare să asculte sf. liturgie, au mulțumit foarte călduros părintelui Gheorghiu, apoi cu tot corul a fost poftit de frunții gospodari pe la casele lor unde femeile gospodine i-au ospătat și le-au mulțumit pentru frumoasa cântare religioasă dela biserica.

Laude mari i se cuvin Preotului Vasile Baltaga paroh in Strășeni și preotului Leonte Cahovschi adevărați frați și luptători pentru naționalizim; și îi recomandăm respectuos înaltei atențiuni a I. P. P. Nicolae Arhi-piscopul Basarabiei.

„BASARITUL” A apărut No. 2 al revistei „Basaritul” cu bucați și contribuții de Al. Mateevici, Agărbiceanu, Sorici, I. Bernemissa, Mesterul Manele, etc. Vom reveni.

Cine știe Cine știe despre fratele meu Mesin Vasile ardelean refugiat, cu oile lui, din Com. Cobadin jud. Constanta, - pentru ultima oară a fost întâlnit, la retragere, cu oile in Braila, - că ține scrie pe adresa Maria Ivan, strada Ștefan cel Mare 41, Vaslui și ți voi fi recunoscătoare.

Doctor-dentist G. D. Gorgevschi Medaliat cu medalia de aur din Paris Post doctor dentist militar al garnizoanei teritoriale Chisinau Primește consultații pentru boli de dinți. Pentru domni ofițeri și funcționari militari prețuri reduse Orele de consultații: 10 a. m. până la 2 p. m. și 5 d. a. până la 8. Laboratoriu special pentru puneri de dentari strada Pușchin, 25. Casela Episcopiei.

Doctorul L. NISSIN - Consultații 6-8 p. m. - Bulevardul Alexandru 47 (Alexandrovscala Ulita 47). - Chisinau. Telefon No. 44. 21

DOCTOR-DENTISTA Moldovancă Minechevici-Savelleff născută SAPIETRAI Primește dela 11-4 afara de lumină Adresa Fedorova 59, in casa Teatrului „Făclia”.

DACIA-ROMANIA Societ. generală de asigurări in România Capital și rezerve lei 53.173.069 Despăgubiri plătite peste 280 mil. Asigurări in ramurile: Invenții, viață, grădini, accidente, transport, rente etc. etc. in condițiuni foarte favorabile. Biroul general pentru Basarabia: Chisinau, strada Pușchin No. 34, Casa Schwarzmann Telefon 2/71. 146-18

Doctor V. Măndruț Specialist in boale interne, in special de plămâni și inimă. Strada Sucevnei 17, (lângă Alteschi). - Consul 4-6 p. m.

Fabrica de cule „VICTORIA” - GALATI - Cumpără orice cantități de sarmă dreptă și ghimbați. Livrează orice cantități de cule in orice dimensiuni, contra bani sau in schimb de sarmă. Expediții in provincie și Basarabia. Pentru orice informațiuni și comenzi a se adresa la fabrică, Str. Traian 69, Galați, sau Str. Bucșescu 25, Iași.

Dentist I. MUGINȘTEIN Execută orice lucrări dentitice, specialitate pentru dinți de aur. Strada Harlampie 57